

STÁT

= forma organizace lidské společnosti, sdružení obyvatel do právního celku

Stát má:

1. Území

- a) Přírozené – Evropa (klikaté), podle pohoří, řek
- b) Umělé – USA, Afrika („rovné“)

2. **Obyvatelstvo** – občanství získané narozením, udělením za splnění určitých podmínek

3. **Vláda, státní moc,**

Suverenita – neomezená moc

- a) Vnitřní – policie, úřady, parlament
- b) Vnější – vliv a moc nad ostatními státy (silné – USA, Německo, slabé – ČR), záleží na „síle“ státu (bohatství, počet obyvatel)

Rozdělení států:

- 1. Demokratické – nikdo nemá obrovskou moc, svobodné volby (kontrola politiků), svoboda projevu (médiá)
- Česko, Anglie, Francie, ...
- 2. Autoritativní – něco mezi demokratickým a totalitním režimem
- Rusko, možná Maďarsko?
- 3. Totalitní – skupina lidí má obrovskou moc – kontrolují volby, médiá, armádu, vše. Výrazně zasahují do života obyvatel
- Jižní Korea, Čína

Složky státní moci:

- a) Výkonná – vláda, prezident, vojsko
- b) Zákonodárna – parlament (vymýšlí zákony)
- c) Soudní - soudy

V demokracii se vzájemně **kontrolují** – vláda závislá na parlamentu, prezident jmenuje soudce a premiéra, soudy mohou zvrátit rozhodnutí vlády (Kovid-19), soudí politiky.

V totalitních režimech je kontroluje elita, opakem je politický pluralismus (více nezávislých složek má moc).

Prezident – podepisuje zákony, reprezentativní

Parlament se dělí na:

- a) **Poslanecká sněmovna** – připravuje zákony
- b) **Senát** – schvaluje připravené zákony

Soudy – zajišťují uplatňování zákonů ve státě

VOLBY

- vyhraje ten, kdo na sebe nabalí nejvíc střední vrstvy:

ELITA (politici, podnikatelé)
STŘEDNÍ VRSTVA (učitelé, zámečníci, ...)
NÍŽŠÍ VRSTVA (žijí na soc. dávkách)
SPODINA (bezdomovci)

Volby jsou:

Všeobecné – muži, ženy, ...

Rovné – každý má jeden hlas

Přímé – volím já, ne můj zástupce

Tajné – nikdo to nemusí vědět

Nepovinné

Volební systém:

a) Většinový – vítěz bere vše!

- senát, prezident

b) Poměrný – i poražený něco dostane

- více politických stran

V Anglii a USA (Demokrati, republikáni) politické strany, u nás víc (demokratické, ale pomalé)

Volby do **zastupitelstev** - obcí (Loučka), krajů (Zlínský kraj), státu (Parlament), mezinárodní (Evropský parlament)

Rozdělení na:

a) **PRAVICE** – spíš pro bohatší, každý je strůjcem svého štěstí, lidé nechávají politiku na odbornících (ale kontrolují ji volbami)

b) **LEVICE** – pro méně majetné, větší rozdělení financí (soc. pomoc), lidé aktivně vstupují do politiky

DEMOKRACIE

- podřízení menšiny vůči většině, uznání rovnosti, hájení lidských práv

- proti tomu, aby měl někdo velkou moc

- svobodné volby

Výhody a nevýhody demokracie:

+ kontrola ze strany obyvatel (volby)	- málo efektivní (o všem se musí debatovat)
+ blaho státu není závislé na několika lidech	- když je schopný diktátor, stát pozdvihne na dobrou úroveň
+ svoboda projevu, politika je dostupná všem	

Principy demokracie (navzájem se vylučují)

Svoboda – musí mít hranice, si strůjcem svého štěstí, vypracuj se! hlavně pravice

Rovnost – všichni mají všechno stejné, pomůžeme potřebným, hlavně levice

Většina – hájí zájmy většiny lidí, ne vždy funguje (Hitler i komunisté byli zvoleni demokraticky většinou)

Demokratický světový názor = tolerance vůči odlišným názorům, příslušníkům jiných skupin a národů, odpor k používání násilí.